UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis Nider de ordine predicatorum

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Quartum de dilectione primi put cadit sub consilio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

Visual Library

Capitulum .iiij.

Pero nūc quarto videndū eſt
de dilectione ꝓximi ꝓut cadit
ſub cōſilio. de q̄ tractanda ſunt
tria. ſcḋm tria p̄ que dilectio ꝓximi ad
A ꝑfectionē tendit. Primo de exten-
ſione dilectiōis fraterne. Scḋo de in-
tenſione eius. Tertia de efficacia ſeu
effectu eiꝰ. q̄ oīa ponit ſanctus Tho.
li de ꝑfectione ſpūalis vite. c. xiiij. xv.
ꝛ. xvj. Circa primū igit̄ ad primū ſciendū
ꝙ in extenſione dilectōis ꝓximi ē tri-
plex gradus. Sunt eñ q̄dam qui ali
quos hoīes diligunt vel ꝓpter bñficia
impenſa vel ꝓpter naturalis cognatio
nis vinculū aut ciuilis amicicie. Et
iſte dilectionis gradus terminis ciuil'
amicitie coartat̄. Vñ dñs dic̄ Matt.
.v. Si diligitis eos q̄ vos diligūt. quā
merced̄ habebitis: nōne ꝛ publicani
hoc faciūt: Et ſi ſalutaueritis fratres
veſtros tantū quid amplius facitis.
nōne ꝛ ethnici h̄ faciūt. Sunt alij qui
dilectōis affectū ēt ad extraneos extē
dunt. dum tñ in eis nō inueniat̄ aliq̄d
qḋ eis aduerſet̄. Et hic quidē dilectio
nis gradus quodāmodo ſb̄ nature li-
mitibus coartat̄. Omnis eñ homo na
turaliter eſt oīs hoīs amicus. qḋ oſtē
ditur. q2 aliū errantē in via dirigit. ꝛ a
caſu ſubleuat. ſ3 q2 naturaliter ſeipm̄
magis q̄ aliū hoīem diligit. ex eadē
radice ꝓcedit vt aliq̄s diligat̄. ꝛ eius
cōtrariū odio habeat̄. iō ꝯſequēs ē. vt
infra naturalis dilectiōis limites ini-
B micoꝝ dilectio nō cōprehēdat̄. Ter
tius aūt dilectiōis gradus eſt. vt dile-
ctio ꝓximi etiā ad inimicos extendat̄
quē q̄dē dilectiōis gradū dñs docet.
Mat̄. v. dicēs. Diligite inimicos vr̄os
bñfacite his q̄ oderūt vos. ꝛ in hoc ꝑfe
ctionē dilectiōis demōſtrat eſſe. Vñ
cōcludit ſubdēs. Eſtote ergo ꝑfecti ſi
cut ꝛ pr̄ veſter ꝑfectus eſt. Quādo au-
tem inimici dilectio ſit neceſſaria. nō
cōſulta ſolū. i p̄cedēti capitulo patuit
Qꝛ aūt dilectio inimici ſit ſūma. patꝫ.
q2 in dilectionibꝰ alijs ad diligendū
mouet aliqḋ aliud bonū. puta vel be-
neficiū exhibitū vl' cōmunio ſanguis
vel vnitas charitatis. aut aliqḋ hm̄ōi
ſed ad diligendū inimicos nihil mo-
uere pōt niſi ſolus deꝰ. Diligunt̄ eñ
inquātū ſunt dei. q̄ſi ad eiꝰ imaginē
facti. ꝛ ipſius capaces. ꝛ q2 deū oībus
alijs bonis charitas p̄fert. nō ꝯſiderat
certū boni detrimētū qḋ ab hoſtibus
patit̄ ad hoc ꝙ eos odiat. ſ3 magis ꝯſi
derat diuinū bonū. ſi eos diligat. Vñ
quanto ꝑfectiꝰ viget in hoīe charitas
dei tāto facilius animꝰ hoīs flectit̄. vt
diligat inimicū. hec de Tho. Quo C
ad ſcḋm ſciendū ꝙ ſcḋo ꝑfectio dile-
ctionis ꝓximi ꝯſiderat̄ ſcḋm intēſionē
amoris. Manifeſtū eſt eñ ꝙ quāto
aliq̄d intenſius amat̄ tāto faciliꝰ alia
ꝓpter ipm̄ ꝯtēnunt̄. Ex his ḡ que hō
ꝓpter dilectionē ꝓximi dimittit vl' cō
temnit ꝯſiderari pōt an ſit ꝑfecta dile
ctio ꝓximi. hm̄ōi dilectiōis ꝓximi tri
plex gradus inuenit̄. Sunt eñ aliq̄ q̄
bona exteriora cōtemnunt ꝓpter dile-
ctionē ꝓximoꝝ. dum ea vel particula
riter ꝓximis adminiſtrāt. vl' totaliter
oīa neceſſitatibꝰ erogāt ꝓximoꝝ. Qḋ
videt̄ ap̄ls tāgere cū dicit. Si tradide
ro in cibos pauperū oēs facultates
Et cant̄. viij. dr̄. Si dederit hō omnē
ſubſtantiā domꝰ ſue ꝓ dilectione q̄ſi
nihil deſpiciet eam. Vñ ꝛ dñs hoc cō
p̄hēdere videt̄ cū dicit. Matth. xix.
Si vis ꝑfectus eē. vade ꝛ vende oīa q̄
habes ꝛ da pauꝑibus. ꝛ veni ſequere
me. Vbi oīm bonoꝝ exterioꝝ abdica
tionē ad duo videt̄ ordinare. ſ. ad dile
ctionē ꝓximi. cū dicit. Da pauꝑibus
Et ad dilectionē dei. cum dic̄. Seq̄re
me. Ad idē etiā ꝑtinet ſi q̄s dānū i ex-
teriorībꝰ rebꝰ pati nō recuſet ꝓp̄t dile-
ctionē dei ꝛ ꝓximi. Vñ ap̄lus cōmē-

dat quoſdã dicẽs Heb. x. Rapinã bo
norum vr̃oꝝ cũ gaudio ſuſcepiſtis. Et
Prouer. xij. Qui negligit damnum
ꝓpter amicũ iuſtus ẽ. Ab hoc em̃ di
lectiõis gdu deficiũt. q̃ de bonis q̃ hñt
ꝓximis neceſſitatẽ hñtibus ſbuenire
nõ curãt. Vñ. j. Joh. iij. Qui habue
rit ſubſtantiã mũdi huius ꝛ viderit fra
trẽ ſuũ neceſſitatẽ hñtez. ꝛ clauſerit vi
ſcera ſua ab eo. quomõ charitas dei
D manet i eo. Scd̃us aũt gdus dile
ctiõis ẽ. vt aliq̃s corpꝰ ſuũ laboribꝰ ex
ponat ꝓpter ꝓximorũ amorẽ. Cuiꝰ rei
exẽplũ Apl̃s i ſe oñdit dicẽs. ij. Theſ
ſal. iij. In laboꝛe ꝛ fatigatione nocte ꝛ
die opãtes ne quẽ veſtrũ grauaremus
Ad idez refert. ſi q̃s tribulatiões ꝛ pſe
cutiões ꝓpter ꝓximoꝝ amorem pati
nõ recuſet. Vñ Apl̃s. ij. Coꝛ. j. Siue
tribulamur ꝓ vr̃a exhortatiõe ꝛ ſalute
Et. ij. Timoth. ij. dic̃. Laboro vſq3 ad
vincula q̃ſi male opãs. ſed verbũ dei
nõ ẽ alligatũ. iõ oĩa ſuſtineo ꝓpter ele
ctos vt ꝛ ipſi ſalutez cõſequant. Ab h̃
aũt gradu deficiunt q̃ de delitijs nihil
omitterẽt. aut aliq̃d incõmodi ſuſtine
rent ꝓ alioꝝ amore. Cõtra q̃s dicitur
Amos. vj. Ve qui dormitis in lectis
eburneis ꝛ laſciuitis in ſtratis veſtris.
qui comeditis agnuz de grege. ꝛ vitu
los de medio armenti. q̃ canitis ad vo
cem pſalterij. ſicut Dauid putauerũt
ſe habere vaſa cãtici bibentes in phia
lis vinũ. ꝛ optimo vngẽto delibuti. et
nihil patiebant ſup cõtritiõe Joſeph
Et Ezech. xiij. dr̃. Nõ aſcẽdiſtis ex ad
uerſo neq3 oppoſuiſtis vos murũ pro
domo iſrl̃. vt ſtaretis iñ ꝓlio in die dñi
E Tertiꝰ aũt gradus dilectiõis ẽ. vt ali
q̃s aĩam ſuaz ꝓ fratribꝰ ſuis ponat. j.
Joh. iij. In hoc cognouimꝰ charitatẽ
dei. q̃m ille ꝓ nobis aĩam ſuã poſuit.
ꝛ nos debemꝰ ꝓ fratribꝰ aĩas nr̃as po
nere. Ultra hũc aũt gdũ dilectiõis in
tendi nõ põt. Vñ Joh. xv. Maiorez

hac dilectionẽ nemo habet vt animã
ſuã ponat q̃s ꝓ amicis ſuis. Vñ in h̃
perfectio fraterne dilectiõis ꝯſtituitur
tñ aĩam. id eſt. vitã corporalẽ. nõ vitaz
aie. q̃ deus ẽ. que aufert ꝑ pctm̃ mor
tale. ponere ꝓ proximorũ ſalute cadit
ſub neccitate p̃cepti in articulo neceſſi
tatis. puta ſi q̃s videret aliquẽ ab infi
delibus ſeduci. deberet ſe mortis pe
riculo exponere. vt eũ a ſeductiõe libe
raret. Sz vt aliq̃s extra hos caſus ne
ceſſitatis ꝓ ſalute alioꝝ mortis ꝑiculo
ſe exponat. ꝑtinet ad ꝑfectionẽ iuſticie
vel ꝯſilij. Cuiꝰ exẽplum ab apl̃o acci
pere poſſumꝰ. q̃ dicit. ij. Coꝛ. xij. Ego
aũt libẽtiſſime impendã ꝛ ſupimpen
dar ipe ꝓ aĩabus vr̃is. Glo. Perfecta
charitas ẽ. vt q̃s ꝑatus ſit ꝓ fratribus
moꝛi. Habet aũt quandã ſimilitudiez
mortis ꝯditio ſeruitutis que mors ci
uilis dicit. iõ ad eandẽ ꝑfectionẽ dile
ctionis ꝑtinere videt. q̃ aliq̃s ſeipm
ſeruituti ſubijciat ꝓpter ꝓximi amorẽ
ꝛ q̃ ſe mortis ꝑiculo exponat. lz h̃ ꝑfe
ctius videat eẽ. q2 hoies naturalit ma
gis mortẽ refugiũt. oĩa Tho. Quo F
ad tertiũ ꝯſideratur etiã fraterne dile
ctionis ꝑfectio ex effectu. Quãto em̃
maioꝛa bona ꝓximis impẽdimꝰ. tãto
perfectioꝛ dilectio eẽ videt. Sunt aũt
circa hoc etiã tres gradus cõſiderãdi.
Sunt em̃ q̃dã qui ꝓximis obſequunt
in corꝑalibus bonis. puta q̃ veſtiũt nu
dos. paſcũt famelicos. ꝛ alia opa mi
ſericordie hmõi infirmis miniſtrãt. q̃
ſibi dñs reputat exhiberi vt pz Matt.
. xxv. Scd̃o ſunt aliqui q̃ bona ſpiri
tualia largiuntur. que tñ nõ excedũt
cõditionẽ humanam. ſicut qui docet
ignorantẽ. cõſulit dubitanti ꝛ reuocat
errantẽ. De quo ꝯmẽdat Job. iiij. Ec
ce docuiſti plurimos ꝛ manꝰ laſſas ro
boraſti. vacillãtes firmauerũt ſermo
nes tui. ꝛ genua tremẽtia confortaſti.
Tertio ſunt etiam aliqui qui dona G

ſpūalia ⁊ dona ſupra naturā ⁊ rōnem
excedētia ꝓximis largiunt. ſcʒ doctri
nam diuinoꝝ. manuductionē ad deū.
⁊ ſpūalium ſacramētoꝝ cōicationem
De his donis facit mentionem apl's
Gal. iij. dicēs. Qui tribuit nob ſpm.
⁊ opat v̄tutes in nobis. Et. j. Theſſal.
.ij. Cū accepiſtis a nobis verbū audi-
tus dei. accepiſtis illud. nō ſicut v̄buʒ
hoim ſʒ ſicut eſt vere verbū dei. Hmōi
igit bonorum collatio ad ſingulareʒ
quandā pfectionē ptinet fraterne dile
ctionis. qꝛ p hec bona hō vltimo fini
cōiungit. in quo ſūma hois pfectio cō
ſiſtit. Perfectio hec oſtenditur Job
.xxxvij. vbi dicitur. Nunquid noſti ſe
mitas nubiū magnas. ⁊ ſcientias pfe
ctas. Per nubes aūt ſm btm Aug.
ſancti p̄dicatores intelligunt. Hūt il
le nubes ſemitas ſubtiliſſimas ſcʒ p̄di
catōis vias ⁊ pfectas ſciētias. dū ſe ſu
is meritis nihil eē ſciunt. qꝛ ea q̄ ꝓxi-
mis impēdūt ſupra iſtos exiſtūt. Ad-
dit aūt ad hāc pfectionē ſi hmōi ſpūa
lia bona nō vni tm̄ vl' duob' ſʒ toti mul
titudini exhibent. qꝛ ſm p̄hm bonuʒ
gēnis pfectius ē ⁊ diuinius ꝗ̄ bonum
vnius. hec oīa Tho.

Capitulum. v.

Quartū p̄ceptū qd̄ primo loco
ſub precepto dilectiōis ꝓximi
continet. Exo. xx. ſic ponitur.
A Honora patrē tuū ⁊ matrē tuam vt
ſis longeuus ſup terrā. Vbi notāduʒ
primo ꝙ p̄ter patrē noſtrū quē quoti-
die inuocamus in orōne dn̄ica adhuc
triplices ſunt patres. quos honorare
debemus. Primo carnales hic. Se
cundo ſpūales plati. de quoꝝ nume-
ro fuit apl's dicēs. j. Cor. iiij. Ego per
euāgeliū genui vos. Tertio prātes tē
porales ſeu dn̄i. Vn̄ ſerui Naaman
.iiij. Reg. v. ei dixerūt. Pater ſi rem
grandem dixiſſet ꝓpheta certe facere
debueras. De primis parētib' primo

tria ſunt notāda. Primo quib' moti-
uis filij parētes debent honorare. Se-
cundo q̄bus modis honorem dn̄t eis
exhibere. Tertio quotuplr ꝯ preceptū
hoc ꝯtingat peccare. Circa pmū B
ꝗ̄ſtricte hoc mādatū ſit ſeruandū do-
cet pmo violantium dira maledictio.
Nā Gen. ix. Cham deridens p̄ris ſui
verēda in ſemine ſuo maledictus eſt.
Gen. xlix. Ruben licet eēt pmogeni-
tus Jacob cū bn̄dicturus alijs iſti di-
xit. Nō creſcas. qꝛ aſcēdiſti cubile pa-
tris tui. Eſau venator ⁊ parū in taber-
naculis inhabitās bn̄dictionē pmoge
niture pdidit. quā Jacob obediēs inue-
nit Gen. xxv. ⁊ xxvij. Secundo idem
ſuadet vite filioruʒ abbreuiatio. Nam
Deut. xxj. Si genuerit hō filiū cōtu-
macē ⁊ ꝓteruū q̄ nō audiat p̄ris vl' ma
tris imperiū. apprehēdēt eū ⁊ ducent
ad ſeniores ciuitatis illi'. ⁊ ibi accuſa
būt eū de comeſſatōib' luxurijs ⁊ ꝯui
uijs. ⁊ lapidabit eū oīs ppl's. ſnīa ē ibi
dē. Sic duo filij Heli correpti a p̄re.
nec emēdati fortes vna die occiſi ſūt i
bello capta arca. j. Reg. iiij. Tertiō C
ideʒ ſuadet multiplex natoꝝ bn̄dictio
Nā hic i p̄cepto illo ſpēalit lōgitudo
viuēdi i pmiū ꝓmittit. ſupple. ſi filio
valet ad ſalutē. vl' ad cōmodū mai'. ſi
eīn nō ad h' valeret diu viuē plaga eēſʒ
diu viuē. nō pmiū. qꝛ diu i pctis viuē
tes pei' dānant. Et p oppoſitū diu bn̄
viuere bn̄ficiū dei magnū ē. ſic Sem
fili' Noe q̄ p̄reʒ honorauerat. q̄ Sem
videt fuiſſe ſm mltos Melchiſedech
rex ſalem. quē cōſtat diutiſſime vixiſſe
videlʒ annis pluſꝗ̄ ſexcētis. ex Gen.
.xj. Qd̄ etiā pʒ in bn̄dictōib' Joſeph
quē pater oībus filijs predilexit. eo ꝙ
obediēs fuerat in arduis. vt patuit in
exitu vltimo ad paſcua verſus fratres.
Hic inquaʒ Joſeph quantā materiā
patiētie caſtitat. quantā potētiā ade-
ptus ſit. ⁊ ſemē eius pʒ Gen. xxxvij

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN